№ 224 ოქტომბერი 22, სამშაბათი 1891 ოქტომბერი 22, სამშაბათი № 224

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲘᲡ

თოვე	მან.	კ.	თოვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიმართონ: ოვითონ რედაქციას, ვუკოლი, ავეშკოლის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, ოთ. ვ. ტრუბნესკოველს სახლში; წერა-კითხვის კანცელარიაზედ, ხაოგადაბაზიერო სახლის სახლში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებ ᲗᲐᲕᲘᲡ. ულდერეკი სტრიქონი რეგულარული.

1877—1891 ᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲣᲠᲘ ᲓᲐ ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲣᲚᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ 1877—1891

ᲓᲦᲔᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ. ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲜᲝᲛᲔᲠᲘ ᲒᲐᲛᲝᲪᲐ ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲘᲡ, 24 ᲝᲥᲢᲝᲛᲑᲔᲠᲘᲡ

ქართული თეატრი

ოთხშაბათს, 23 ოქტომბერს,

ქართულ დრამატულ საზოგადოების არტისტებისგან წარმოდგენილი იქნება,

პირველად ახალი პიესა.

ᲦᲐᲠᲘᲒᲘ ᲡᲐᲡᲯᲚᲝ

კომედია 5 მოქ. და 6 სურათად ვალ. ნიკ. ავალიშვილისგან

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი სიფეროვნისა, ავალიშვილისა, ანდრონიკოვისა, ჩერქეზიშვილისა, ტარიფელოვისა, არლანსისა, აგიაშვილისა და ბ-ნნი აბაშიძე, გუნია, ბედეანოვი, შათიროვი ანდელაკი და სხვ.

დასაწყისი 7½ საათზედ.

ქართული თეატრის ადმინისტრაცია უმორჩილესად სთხოვს თეატრის საზოგადოებას თავითვისის ადგილების დაჯავის და ანტრაკტებში კონტრამარკების გამოცვლისა, უფრომლისოდ თეატრში შესვლა აღარ ძალუძლეთ.

რეჟისორი ნიკ. ავალ იშვილი ადმინისტრატორი ვალ. გუნია.

ᲙᲘᲠᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲖᲐᲓᲓᲔᲑᲐ ᲐᲙᲐᲜᲘ ᲬᲘᲠᲔᲗᲚᲔᲑᲘᲡ ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚᲘ ᲓᲠᲐᲛᲐ

ᲞᲐᲢᲠᲘᲐᲠᲮᲘ-ᲞᲐᲮᲘ

პარასკევს, 25 ოქტომბერს,

ტფილისის საარტისტო ხაზოგადოების თეატრში (სოდოლაგზედ, ი. ი. ფეოოოკეის სახლში)

დანიშნულია

ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ

მ. ბ. ძნელაძისა

სკრიპკის დამკვრელ ᲙᲝᲚᲝᲜᲘᲡᲗᲐᲕᲘᲡ მონაწილეობით.

დაწერილებით ფოვიშაბა გამოცხადებული. ბილეთები ისყიდება თითონ თეატრში და მარიანოვის სავაჭროში. ფასი ფასი.

დასაწყისი საღამოს 8½ საათზედ

ტფილისის პოლიციმეისტერი ამით ᲣᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲡ ქ. ტფილისის მცხოვრებლებს, რომ ამისს კანცელარიაში, რომელიც ამ უოფაკაა ერკვნის ბოლდარზე, ბ-ნ გუსეარნატოროს ნუბა-ᲓᲐᲠᲗᲣᲚᲘ, მიიღებენ შესაწერაკს, როგორც ფულად აგრეთვე ნიეიად, დაზარალებულ გუბერნიების მკვიდრთა სასარგებლოდ.

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲜᲘᲛᲔᲨᲕᲘᲓᲘᲡ ᲡᲐᲛᲔᲪᲠᲔᲚᲝᲡ ᲡᲘᲪᲮᲔᲚ-ᲒᲣᲯᲐᲠᲔᲗᲘᲡ

II. გუჯარი რატანისა.

(იხ. „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“, № 213)

გუჯარი დაწერილია ქაღალდზე, სიგრძე აქვს არშინი და სამი გოჯი, განი $3^1/_2$ გოჯი. წერა ნუსხა ხუცურია, საკმაოდ ლამაზი; მელანი მეთაურის ასოებისა წითელია, ტექსტისა—შავი. ლრთია ვითარების გამო გუჯარი ალაგ-ალაგ ცოტა დაზიანებულია და ზოგიერთი სიტყვა ალარ განირჩევა.

ამ ერთს გრაგნილზე მოთავსებულია არა ერთი, არამედ სამი სხვა-და-სხვა დადიანის და სხვა-და-სხვა დროს გუჯარი, მაგრამ ხელი-კი სამისავე ნაწერისა ერთგვარია. ეტყობა, სამსავე მთავარს ერთი და იგივე კაცი ᲬᲧᲚᲝᲚᲐ მდივნად, ანუ მწერლად.

ფრანგული თარგმანი ჩვენს გუჯრისა შემოაქეს თავის არხეოლოგიურს მოგზაურობაში განსვენებულს ბროსსეს (იხ. Voyage arch. IX Rapp. p. 39—43), მაგრამ როგორც გუჯარი-კი არა, არამედ როგორც წარწერა წაჩხურის მთავარ-ანგელოზის ხატისა. ეს გადუცია მისთვის სამეგრელოს უკანასკნელს მთავარს დავით დადიანს. თვით ბროსსეს არც წაჩხურის ხატი უნახავს და არც ეს გუჯარი. ჩვენ ძალიან ვეეკვეთთ, რომ ამ ᲒᲐᲒᲠᲘ წარწერა მართლა იყოს წაჩხურის ხატზედ. ᲯᲔᲠ ერთი, ასე გრძელი წარწერა ძნელად თუ რომელსამე ხატზე დაეტევა, რაც უნდა დიდი იყოს ხატი. მეორედ, თვით ბროსსეესთვის გადაცემულს ასლში არის ნაჩეენები დადიანების ხელისმოწერა და ბეჭედი, რომელსაც ხატზედ ადგილი არა აქვს. ამიტომაც, ჩვენის აზრით, ბროსსეს ჩავარდნია ხელში ასლი ჩვენს გუჯრისა და არა წარწერა ხატისა.

ეს გუჯარი ფრიად საყურადღებოა ჩვენთვის. პირველად მიტომ, რომ აქ მოხსენებულები ფაქტები ემოწმება ჩვენს მატიანეში მოთავსებულს ცნობებს და ამით ამტკიცებს იმათს სიმართლეს. მეორედ იმიტომ, რომ აქ აღნიშნულია ზოგიერთი დაწერილებითი ცნობა, რომელიც არ მოიხსენება სხვა წყაროებში, და ამით ავსებს ჩვენს ცნობებს. გარდა ამისა, გუჯარი ᲐᲬᲕᲔᲚᲘᲡ დადიანების შთამომავლობის გამოკვლევას. ბროსსე ᲮᲨᲘᲠᲐᲓ უჩვენებს თავისს ნაწერებში ამ წყაროს და ამაზე ამყარებს ზოგიერთს შემთხვევაში დადიანების „გენეალოგიურს ტაბლიცას“ (იხ. Hist. de la Géor. t. II, liv. 1. p. 259, n. 3; 278—280; 647).

მით უფრო სასიამოვნოდ მიგვაჩნია ამ გუჯარის ხელში ჩაგდება, რომ ბროსსეს თვით დედანი არ უნახავს და იმის ასლში, როგორც ეტყობა, ზოგიერთი ფრაზა და სიტყვა გამოშვებული ყოფილა, უკანასკნელი ხელის-მოწერა ნაჩეენები არ არის და ამიტომ არა სჩანდა, რომელი დადიანს ეკუთვნოდა ბოლო გუჯარისა. არის ორიოდე ისეთი ადგილიც, რომელიც ეხლა არ განირჩევა, მაგრამ ბროსსეს ასლში ყოფილა. უმთავრესს განსხვავებას ბროსსეს თარგმანისას ჩვენ სხოლიოებში ვეუჩენებთ. კიდო და ენა ჩვენის გუჯარისა, როგორც ბროსსეც შენიშნავს, მართალი სავსეა ახორეტული ფორმებით და გრამატიკული უკანონობით.

ᲜᲘᲜᲘᲡ გზით და ფეხით მიაწყდა დიდეკის სადოლო ალავს, საიდგანაც გოდრონი უნდა ასულიყო „ᲰᲐᲠᲘᲡᲢᲘᲢᲝᲜᲘ“.

*** ᲐᲛ თთვის 19, ღამით, დარეკბანდში, როგორც იქიდგან დეკემბერით იუწყებიან, დიდი მიწის-ძვრა ყოფილა.

*** ᲩᲕᲔᲜ მივიღეთ ახალი ქართული სურათებიანი საყმაწვილო წიგნი, რომელსაც სახელად ეწოდება „ᲫᲣᲜᲬᲘ“ და რომელიც დაუბეჭდია ბ-ნ გრ. ტატიშვილს. წიგნი ლეკსად არის დაწერილი ბ-ნ შ. მღვიმელის მიერ, სულ 20 გვერდია და ღირს სამი შაური. ბ-ნი ტატიშვილი, იგერ ეს ხუთი-ექვსი წელიწადია, თითქმის ყოველ წლივ ᲰᲔᲑᲔᲓᲐᲕᲓ თითო პატარ-პატარა საკმაწვილო წიგნს, ამკობს ამ წიგნებს კარგის სურათებით და უძღვნის პატარა მოსწავლე ყმაწვილებს. ამისთანაა წიგნები, დაბეჭდილი ბ-ნ ტატიშვილის მიერ 1885 წლიდამ: შალვას თავ-გადასავალი, პირუტყვების ამბები, ცვარი, სამი ᲪᲔᲚᲘᲗ და სხვ.

*** ᲩᲕᲔᲜᲘ თანამემამულე პროფესორის თარხნიშვილისათვის მიუღია ᲗᲕᲘᲗ პეტერბურგში თავმჯდომარეობა ᲛᲐ კომისიისა, რომელსაც მინდობილი აქვს მეცნიერების თვალით გასინჯოს, რა ყუთი და მაწვირობა ეკმნება არაანოვის პურს, ᲭᲘᲠ-ნარევი და სიმინდის ფქვილ-ნარევი რომ გამოცხეეს.

*** როგორც შეეიტყეთ, ტფილისში ბ-ნს ნაზარიანს, რედაქტორს სომხურ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚ „თარაზისს“, გაუნაზარაბავს რუსეთს ყოველ დღიურის გაზეთის გამოცემა და ამის შესახებ თხოვნა უკვე მიურთმეეია რუსეთის ბეჭეის საქმეთა მთავარ-გამგეობისათვის.

*** ᲝᲜᲣᲠᲯᲘᲐ. ერთი წელიწადი შესრულდა მას აქეთ, რაც ჩვენს საქალაქო სასწავლებელში მოსე�s სწავლება შემოიღეს. ამ საგნისთვის საჭირო ფული მოქალაქეებმა შეადგინეს თავიანთს შორის და სასწავლებლის მთავრობას გარდასცეს. სასწავლებელმა საჭირო საკოვეები იყიდა, მუსიკის სწავლება დაიწყებინა მოსწავლეებს და ამასთანავე ორკესტრიც შეადგინა. ორკესტრში სულ ოც-და-ხუთი ყმაწვილია. სასწავლებლის შრომასა და მოქალაქეთა მიერ გადებულს ხარჯს უბრალოდ არ ᲩᲐᲣᲚᲘᲐ: 17 ოქტომბერს, ეკკლესიაში პარაკლისის გართხდის შემდეგ, ჩვენს საქალაქო სასწავლებლის მოწფიენი მწერივად გაემართნენ სასწავლებლისაკენ და გზაზედ მუსიკას მწყობრად უკრავდნენ. ყველა სიამოვნებით ვუყურებდით ამ ამბავს. ღმერთმა ᲭᲘᲜᲝᲗ, რომ მერმისში უკეთესად წარმატულიყოს მათი საქმე.

*** ᲤᲘᲜᲝᲗ: წელს აქაურმა სკეენის მოყვარეებმა რამდენჯერმე გამართეს ქართული წარმოდგენა სხვადა-სხვა საქველ-მოქმედო საქმისთვის და საზოგადოებაც ასიამოვნეს. ამ დღეებში აქ ბ-ნი ი. ნენიერიძის (?) გვეყოფმარა, რომელმაც გამართა ორი წარმოდგენა: პირველად წარმოადგინეს „კინტო“ კომ. 3 მოქ. აკაკისა და ვოდევილი „გულმა იგრძნო“ ვ. აბაშიძისა.

ამ წარმოდგენის მესამედი შემოსავალი გადადებული იყო რუსეთში მოუსვლელობისა გამო დამშეულთა სასარგებლოდ.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** რკინის გზის კომისია, რომელიც წინად იმიერ კასპის მხარეს გეემგზავრა იქაურ რკინის გზის საარეკვიზიოდ, ამ თვის 17 ტფილისში დაბრუნდა და აქედგან ᲑᲐᲗᲣᲛᲘ გაემგზავრა.

*** ᲙᲐᲜᲓᲐᲠᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲙᲝᲠᲞᲣᲡᲘᲡ უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი პეტროვი ამ თთვის 20 ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲓᲐᲜ ტფილისში ჩამოვიდა ᲙᲐᲜᲓᲐᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ მმართველობის დასათვალიერებლად.

*** ᲐᲛ ᲓᲦᲔᲔᲑᲨᲘ ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ ᲘᲛᲧᲝᲤᲔᲑᲐ საფოსტო და სატელეგრაფო უწყების ინსპექტორი ბ-ნი ლეიფნერი, რომელიც ამ თთვის 18-დამ ტფილისის საფოსტო და სატელეგრაფო კანტორის რევიზიას შეუდგა.

*** სახელმწიფო ᲑᲐᲜᲯᲘᲡ ტფილისის განყოფილებაში ამ დღეებში აღმოჩნდა ოთხასის თუმნის გაფლანგვა. ᲑᲐᲜᲯᲘᲡ განყოფილების გამგე ს. ს. კაიდანოვი სამსახურიდგან გამოვიდა, თუმცა მას არარა ᲑᲐᲠᲐᲚᲘ არა ᲰᲭᲝᲜᲐ ამ ფულის გაფლანგვაში. გაფლანგული ფული უკვე შეუკესია, მაგრამ ერთი ამ ᲑᲐᲜᲯᲘᲡ მსახურთაგანი-კი ᲑᲣᲮᲒᲐᲚᲢᲔᲠᲘᲐ სამართლეში იქნება მიეცემული.

*** ᲐᲛ ᲓᲦᲔᲔᲑᲨᲘ რკინის გზის მატარებლით ტფილისსზე გაატარეს ორი სომეხთა ეპისკოპოსი სუეიანი და ნერსესი, რომელნიც, ადმინისტრაციის განკარგულებით, პოლტავისა და ორლოვის გუბერნიაში გაგზავნილნი არიან ეჩმიაძინიდგან. ეპისკოპოსთა მისდევდნენ ᲙᲐᲜᲓᲐᲠᲛᲘᲔᲑᲘ და ᲔᲠᲗᲔᲚᲘ პოლიციის ᲑᲝᲠᲯᲝᲚᲘ.

*** ᲙᲘᲠᲘᲚᲐ, ამ თთვის 20, „ᲰᲐᲠᲘᲡᲢᲘᲢᲝᲜᲘ“ უნდა ასულიყო Მ. ᲑᲐᲠᲘᲡ ᲢᲘᲠᲘᲡ ᲘᲔᲠᲘᲡ სიმაღლეზე და იქიდგან „ᲑᲐᲠᲐᲜᲘᲣᲢᲘᲡᲗᲐᲕ“ უნდა ᲩᲐᲛᲝᲡᲣᲚᲘᲧᲝ ძირს, მაგრამ ავდრისა გამო „ᲰᲐᲠᲘᲡᲢᲘᲢᲝᲜᲘ“ ასლი ᲑᲐᲜᲗᲐ გოდრონმა გადასცა სხვა დროსთვის. ᲑᲔᲓᲠᲐᲛᲐ ეს არ იცოდა და დიდალი ხალხი ეტლებით, ცხენის რეკვაში ᲒᲐᲛᲝᲬᲧᲝᲑᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲒᲣᲯᲐᲠᲘᲡ ᲞᲘᲠᲓᲐᲞᲘᲠᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲠᲣᲡᲘᲡ ᲞᲝᲡᲢᲘᲡ ᲛᲔᲠᲒᲔᲚᲘ ᲒᲘᲠᲩᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲛᲘᲡᲘ ᲛᲔᲠᲒᲔᲚᲘ ᲒᲣᲯᲐᲠᲘᲡ ᲞᲘᲠᲓᲐᲞᲘᲠᲘ ᲐᲠᲐ

ბლოდ. ამ წარმოდგენაზე საზოგადოება საკმაოდ დაესწრო და ნასიამოვნებეიც დარჩა. ბ-ნმა ა. ნებიერიძემ ფაიკითხა სკენები ქართველთ გლეხების ცხოვრებიდგან და ბ-ნმა დათიკო ვერმიციანაშვილმა გურულების ცხოვრებიდგან.

მეორედ წარმოადგინეს „ბაიყუში“ ა. ცაგარლისა და ვოდევეანი „დატრიალდა ჯარა“ კ. ყიფიანისა; როგორსაც საზოგადოება იმღენი დაესწრა, რომ არც-კი გვეგონა, თუ წარმოდგენა მოხერხდებოდა. ამ წარმოდგენის შემოსავლის შესამეი იყო დანიშნული აქაურ საზოგადო ბიბლიოთეკის სასარგებლოდ, მაგრამ ერთი მესამედი რა იქმნებოდა, როდესაც სამი მესამედიც არაფერი იყო.

*** ამას წინად ნათქვამი გვქონდა, რომ ორმა უცხოელმა მოგზაურმა ამიერ კავკასის რკინის გზის სადგურ ფოლოს მახლობლად ნათის წყარონები აღმოაჩინეთ. „ტ. ლ.“-ი იუწყება, რომ იმათ, გარდა ნავთის წყაროებისა, იქვე ოქროს მადანიც იპოვნესო.

*** გაზ. „Нов.“ იუწყება, ქ-ნმა ჩერნეფსკისამ კავკასიისა და ამიერ კავკასიაში მოგზაურობის დროს კოლექციაა შეადგინა აქაურ ქალთა ზნოობისა, პეტერბურგში მოიტანა და ნოემბერში გამოაჩენენო. გაზეთისსიტყვით გამოფენის დროს ზოგი ნივთიგანი გაიყიდება კიდეც, თუ რამდენიმე ცალი იქნება ერთგვარიო.

*** გაზეთს „Гражд.“-ში სწერია, „მხოლოდ ზოგიერთის რკინის გზაზე სამგზავრო ბილეთის ფასის დაკლება სახერხოდ ვერ იცნო მთავრობამ და ამიტომ ყველი რკინის გზაზე შემოიღებენ ერთგვარს შეღავათსა. ამ საქმის პროექტი ადგენს გზათა სამინისტრო და შემდეგ სახელმწიფო საბჭომ უნდა დაამტკიცოს საკანონმდებელო წესითა“-ო.

*** გაზეთმა „Нов. Обоз.“-მ ორი საყურადღებო წერილი დაბეჭდა ჩვენის საქალაქო საბჭოს ხმოსანთა—ერთი ნ. დ. ზუბალოვისა და მეორე ა. ა. იოანნინისანისა (პასუხი ზუბალოვის

სამართებლათ, და მეცხედრისა ჩუსნინა, ნესტან-დარეჯანისა კახელისა[7]), სულის საცაოდ და სათაოდ, და განსანთებლად სულისა მისისა დღესა მას დიდსა განკითხისასა, ასე რომე ყოველს წელიწადს სულის-წმინდის მოსვლის დღეს ცხრაჯერ მდვდელი და მთავარი ტაძისა უფრინვებდეს, თავთ რატა და სხვანი ხუცები. მის კარზე არაფელი (sic) მოდგებოდეს მზისა და წკმის მეტი, არც დაპირავ და არცა გალარიბებაჲ, არც ნაუშვილევი, არც ბე(გარი).... გაგვრიგებია... ასე რომე ხატი-საყდრისათჳს სამსახურები, მთავარანგელოზისათჳს ხატიე, დაგჯუ. აწე, რამაცა ძმანი და გვარნაი კაცისამან...[8]) ეს ჩუსნგან გარიგებელი მოგიშალოს, მასაც მოეშველის ყოფაჲ და სიცოცხლე...[9]) დამამტკიცებელნი ამისნი აკურთხნეს ღმერთმან, ამინ.[10])“

ბოლოს აზის ბეგედი, რომელზედაც ხეიდრულად აწერია „ლევან დადიანი“, და შუაში კიდეე რაღაც თათრული წარწერაა. ბეგედის შემდეგ მხედრული ხელ-ჩართულით წერია: „ლევან“.

2. „ბრძანებითია ღუთისათა ჩუსნ ღუთივ ალმატებულმან, ღუთივ დამფყარებულმან, ლიპარტიანმან ვამეყ, ოდეს ბიძის ჩემის შვილი, დადიანი ბატონი ლევან, მიიცვალა, მაშინ ალეკსანდრე მეფე მოვიყენეთ, ჩუსნ გავბატონდით ოდიშს, დავიჭირეთ დადიანობაჲ. ამასობაში გამოვიდა ნინა ფამი, კელმწიფეთ კელმწიფე, მეფეთ მეფე, ბატონი ალეკსანდრე, მიიცალა, და ვიგულეთ და ვიგულსმოგიანენთ, დავიჭირეთ სუ-ითი(სთ) იმერეთი და გავბატონდით იმერეთს, და გავეელ"ჩრეთ გურიას ოდიშით და ლიხთ-იმერეთი (sic); ქიბოსოსო გურიაენი გარდავგადეთ, ჩუსნი ცოლის ძმაჲ დიმიტრი გურიელი გავაბატონეთ გურიას. აწე ჩუსნ კელმწიფეთ კელმწიფემან, მეფემ—დადიან-გურიელმან, ბატონმან ვამეყ და თანა-მეცხედრემან ჩუსნმან ღედოფალთ დედოფალმან ბატონმან ელენემ მოკითხეთ ვქენით წაჩხეთ: ბაპა ჩუსნი ლიონ დადიანი სტანბოლს წასულიყო, მისი გამარჯუსაბისთჳს რატია ეეეწერია მთავარანგელოზისათჳს წაჩხეთ ოდიშ-ეს-ეს. ქრისტეკენ...[10]) „ჩუსნ ახლა შეგჳწერავს გაბრიელ (წაჩხეთ და მისი) ძმისწეთი ბაპუნაჲ ორი სახლოთ და მისი შემოსავალითი ჩუსნნი სადღეგრძელოდ და გასამარჯუსბლად.“ ალმითქვა ტფილისის საკომერციო ბანკის სადგომში შემდეგ პატიეცემეულ კაცთა თანადასწრებითი: მ. ი. თამმაშეეეს, „მ. ს. შაბპარონიანცისა და ი. მ. თავადოვისა.

თუ ბ-ნს იოანნინასს, თუმეაც მთელი წელიწადია, რაც საბეოს კრებეს ესწრეპა, ჯერ ვერ შეუმჩნეეია, რა განსხვავებაც არის 1879 წ. საბეოს წევრთა და აწინდელ წევრთა ვინაობას შორის, ეფრჩევეთ ფოთელის კანტორას მიმმართოოს. იქ დაარწმუნებენ, რომ ეხლა საბეოს წევრნი „თითქმის

ბაკეა“ არ არიან, ვინც 1879 წ. იყვნენ.

ვარ რა დარწმუნებული ჯერ ერთი იმაზე, რომ ჩემს მოაზრჩერასს არც ერთს ხმოსნისთვის ერთის წუთითაც არ აღეშფოთებია სინდიისი, და მეორეც იმაზე, რომ თვით იოანნინასსაც არა ერთხელ ამაოდ უნატრია ჩემსავით „ულიისად“ თავისი გაშაკენკეზა, დავშთები თქვენი მოარილი მონა

ხმოსანი ნ. დ. ზუბალოვი“.

*** 20 ოქტომბერს ოლგას გზატკეცილზე იპოვნეს ვეგმი სენაკის მაზრის სოფ. ანტიოსის მეცხოვრებელი ლაფრენტი ჯანჯაგავი. ჯანჯაგავი ავგოსტს თთვეში თვეის მეგავრეს ეგნატე ჯანჯაგავისთან დამფარა ნიკოლოზ ხიმშიეეის ბაღში, სოფ. ბეფალჩარში. იქ ავად გამხდარა, წამოსულა ტფილისში და გზაზეედვე გარდაცვლილა.

დაბა ᲓᲘᲛᲦᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

ᲨᲠᲝᲚᲘᲡ ᲮᲝᲛᲝᲐ. ტურფა და მშვენიერი ფრონსის ხეობა სრული ქმაყოფილია წყლის თაეის ბეჯ-ალბლისა. მოსავალი, ღვინოს ეტეეი, თუ ბოლოს, უსეკი ოეო ჯა ბაბ სოფელს, რომელიც მარტო ხუნ-თეესეს მანდეეს და სხვა წყარო არ აქეს ცხოერებისა, მეტი რაღა უნდა. ხერხასად ისარკეედა ამ შესაფერის დროთი ადმინისტრაციამ და გუდმოდეანენდეა შუადეს დაცვალეერეულის ბორის მაღაზიაბის ხორცდთ ეკეეეს. დადგ სანაა არ მინახავს ჩეენს სოფელში ბეერის მაღაზიაბი ასე გაჯიეენდეა, რაოგორც წელს. ჩეენი ეკლესი უსეეი და გამეეეა, როდესაც რიგანი მოსავალი აქეს, და საზოგადო საქმისათვის მეეიდ ალ ეკლესის წინაშე უკან არ დაიხეეს.

ფრონსის ხეობის ეკლესი ბატარა სოფეფლა, სასედლიბრ სალოდაბენში, სადაც სულ ცხრა კომლი ეკლესია, სასოფოდ ბეკეელი სულ ბარამეეე ეკუეიდლიდეებათ. სულ ბეკელი და ახალი შესატანი შეშეკარა ან ცხრა კოდ ბერი, ანუ 545 ფეფოი; ფეფალ რომ ეთანეკარიშოო, სულ ტოტა, შეკრეოლი ბერი ეკლიეეს ოთმიდ-და-ათი თუმანი. ეს მარტო ეკლეს. თუ შემდეკ შაიტ მოსავალმა არ ფეტეეეეს და ანე შეკეეიერად ეჯედან საკმე, ამ ბატარა სოფელს ამოდენეს თანსა შეეეკრეკდეს, რომ ამანთან სიკრეკდეთი ადეილად ეკანტეეეპრეს ეკეეეს მიმდინარე სეთეეო და სასეკლმეფეფო ხარეკნ, ალეკნს სკოლეს, ეეიმდეს, ეფეკოლ მაეფელ და სხეკ.

ამ ბრეფეანკეკ და მრაკალ-ეხიშენკეკანთან საკმის ეეთარეკა, სამეფესაბოდ, რეკიანად არ ეკეურაბ ჩეენს კეკეეეს. რადგანეკ ალეფსანეკ და დაეეეკიდეეთ ეეფიმბე კეკეეეს, რა ბეკიდეანს კანმს ანსანეკ მიმაკანდნენ, რომ ოდიკან ეეეეეკ ეეიმბეკ ეეეეეეეკ ეეეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დ. აბაშა. როდესაც აბაშის რკინის გზის სადგური გამართეს და უწოდეს „აბაშა“, მდინარე აბაშის სახელი, რომელიც ოთხის ვერსის მანძილზეა სადგურიდან, მაშინ სადგურის მახლობლად ინიშნა თავი ჯერ ერთმა დუქანმა. ამ დუქანს მეორეც მიემატა, მეორეს მესამე და ასე ამ რიგად... ამ ჟამად აქ 200 დუქნებამდე იქნება.—30 იქნება ფარფლის დუქანი, 40 საწერამალლისა; 10 მეპურეა და დანარჩენ-კი სამეკიტლო და სახელოსნოები. ეს ამბავი სულ რკინის გზის და სადგურის დაარსების შემდეგ მოხდა. თუ სადგური არ გამართულიყო, ამდენს სავაჭრო დუქანს აქ კაცი ვერ მოესწრებოდა. აბაშის რკინის გზის სადგურმა ანდამატივით მიიზიდა ვაჭრები სხვა ადგილებიდან, მაგალითად, დ. სუჯუნიდგან და ორპირიდან. გარდა ამისა, აქ მანამდე არ იყო არც სოფლის სკოლა, არც სოფლის სასამართლო და არც ბოქაული სტხოვრობდა. ამ ჟამად-კი აქ ორ-კლასიანი დირექციის სასწავლებელია, მშვენიერს შენობაში, სოფლის სასამართლოც აქ გადმოიტანეს მახლობელ სოფლიდან და ბოქაულიც აქა სტხოვრობს. ამასთანავე მომრიგებელ-სასამართლოს განაყოფლებაც სურთ დ. აბაშაში დაარსონ. ამ რიგად ამ უბრალო სოფელს რკინის გზის სადგურმა სული ჩაუდგა და წარმატებაში შეიყვანა, გაზარდა, გაამლიერა ალებ-მიცემობით და ბოლოს დამის წოდებაც მიანიჭა. სანამ აქ სადგური გაკეთდებოდა, ჟამური ახლო-მახლო მცხოვრებელები თავიანთს ნაწარმოებს ვერ ასაღებდნენ და ვერ სარგებლობდნენ, ხოლო არ ეხლა ჟამურს მცხოვრებნი ძალიერი ეკარგებათ და გაუსაღებელი არა რჩებათ არც შინაური ფრინველები, არც ბოსტნეულობა და სიმინდი ხომ ამათი სულის ჩამდგმელია. ისეთი არაკვინ არ იქნება, ვინც აბაშის მახლობლად სცხოვრობს, რომ ორასის მანძილზისა მიინც არ გაყიდოს ყოველ წლიე სიმინდი და ბევრი-კი ხუთასის მანეთისა და მეტსაც გაჰყიდის. დ. აბაშას ბაზრობაც ბევრსა ჰგვანს, რომელიც იცის 1—8 სექტემბრამდე.

ერთის სიტყვით, დ. აბაშა დღითი დღე წარმატებაში შედის, მხოლოდ ხარეიელად-კი. რაც შეეხება სულიერს წარმატებასა და საზრდოს, უნდა მართალი მოგახსენოთ, აბაშელები ძლიერ მოკლეტულნი არიან ამ ბედნიერებასა. როგორც ზემოდ მოვიხსენეთ, აბაშაში 200 ვაჭრამდე ირიცხება და ერთსაც არ აწუხებს სულიერის საზრდოს უქონლობა. ვიზეთის გამოწერა და კითხვა ამათ ახალ ამბად მიიჩნიათ და არც სხვა სასარგებლო წიგნების კითხვა ეპიტნავებათ. ისინი სულით და ხორცით მისცემიან მარტო ვაჭრობასა და, რაცა ვაჭრობა არა აქვთ, მაშინ ან სძინავთ, ან ბანქოს თამაშით ერთობიან და ან ბუზებსა სთელიან. ამას წინად გაზეთნიც ეწერა, დ. აბაშაში ჰსტენ წიგნთ-საკითხავი დაარსონო, მაგრამ ეხლა იმის ჭაპანიცა არ ისმის. რა უკრთი, აბაშელმა ვაჭრებმა იკისრონ, ვამოიმეტონ ცოტაოდენი წელილი და ის კეთილი საქმე განაახორციელონ. წიგნთ-საკითხავი წიგნებიც ბევრი იქნება და გაზეთებიც და თავისუფალს დროს წაიკითხონ და გაიგონ, რა ამბავი ხდება ქვეყნიერობაზე. გაზეთის საშუალებით უფრო მალე გაიგებენ, თუ რომელს საქონელს რა ფასი აქვს და რა გასაღები; თორემ ზშრიად ხდება, რომ ღღეს ფოთში ან სხვაგან სადმე ფუთი სიმინდი ესთქვეთ 50 კაპ. ღირს, ხვალ 60 კაპ. ან მეტი და ან ნაკლები, როცა გაზეთს ყოველ ღღე თვალყურს აღევნებენ, ისე ვეღარ მოსტყუვდებიან და უფრო შეიძენენ სანდიდრეობასაცა და ცოდნასაც. ღმერთ, რომ კარგად ვთხოვოთო ყური ადამიანის სიბნელიდგან სინათლეში შეყვანს და ეკეშარიტის გზის მაჩვენებელს ვაზეთს. ღმერთმა ინებოს და აბაშას მისცემოდეს წარატება და ღღეგრძელობა, მაგრამ არა გვგონია, რომ, თუ ოყველიერს საზრდოს იქმენენ მოკლეტულნი აბაშელები, ხალხსა წინ წაიწიოს.

ზემოდ ესთქვეთ, რომ აბაშაში ათამდეგი მეპურე-მეთქი, შეიძლება მკითხველმა სთქვას, რა საჭიროა ამდენი მეპურე დადიან ორ ან რა მოგება აქვთ იმითოა, მაშინ როდესაც ამდენი მეპურე ქუთაისშიაც არ არიანო. საქმეც იმაშია, ბატონებო, რომ აბაშელს მეპურეებს ხეირი აქვთ და ან რატომ არ ეჭუნებათ: თუ სადმე მოიპოვება დამპალი და დამფვებული ფქვილი, აბაშაში მოიპოვება, და ეს ვაბატონები ამ დამფვებულისა და აშორებულის პურით ჭკვებავენ ხალხს. კვირიდან კვირამდე აბაშაში კაცი ახალს გამოშცხვარს პურს ვერ ეღირსება. მანამ აშორებულს პურს სულ არ გაასაღებენ, ისინი პურის გამოცხობას არა ჰფიქრობენ და, თუ გამოაცხეს, უსაოუოდ იმ დამპალის ფქვილისას გამოაცხობენ და მასთან პური განგებ აკლეკენ ცხობას: წონაში პური მოვაო. რომ მიხვიდეთ და დაეკითხოთ აბაშელს მეპურეებს: „კაცო, რად შვრები და ასეთს მეკეე პურს და ცომს რად აცხობო“, ისინი მოგიგებენ: „რას ამბობ, რას დაამბეთ, შენ-კი არა „პრისტავი“ ხარ ჯულოს ამ პურსაო, თუ არა ენებავთ, მიბრძანდითო“, და კიდევ დასძენს: „შე დალოცვილო, თუ ცოტა ცომი არა ვქენით, აბა რით ირჩინოს თავი აქაურმა ფერშალმა და მეფფთიაქემაო. მშიერს კაცს მეტი რა ღონე აქვს, უნდა იყოდოს მლაშე და ცომი პური ინითი გამოაკეფოს თავი. თუ არ აწყინა, ხომ მისი იღბალი, და თუ აწყინა აქავეა აფთიაქი და ფერშალიც. მაგრამ, არა მგონია, რომ აბაშელებს აწყინოს აქაურმა გამომცხვარმა პურმა, რადგანაც მათი სტომპაკი შეჩვეულია. სწორედ არა გვკვირა, რომ აბაშის მოკალული ხარჯულობდეს აქ გამომცხვარს პურს, თორემ მიაქცევდა ყურადღებას.

გარდა ამისა, ორიოდე სიტყვა უნდა ვსთქვათ აქაური ყასაბის შესახებ, რომელიც სოფლის ხალხზე ასალებს ხორცს არა თანაბმად დაწესებულ ნიხრისა, არამედ როგორც მისი ნებაა.

აქეთ მშვენიერი დარებია, და მოსავალი სიმინდისა, როგორც აბაშის ახლო-მახლო, აგრეთვე მთელს სამგრელოშიც, მეტად კარგია და ხვავიანი, ასე რომ დიდი ხანია ასეთი კარგი მოსავალი არ მოგვესენია.

მ. ვ.

დ. აბაშა
10 ოქტომბერი

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲡᲬᲐᲚᲘᲠᲝ ᲡᲐᲛᲔᲜᲐᲠᲘᲘᲡ ᲓᲐᲐᲠᲡᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ.

(წერილი ქუთაისიდამ)

1885 წლამდე იმერეთის მეცადინენ რომ ერთმანეთს შესვლოდნენ, სალმის მაგიერ, ასე მიეზრახებენენ ხოლმე: მალე გეკვლინესენ, ნეტა, სენთანაა?

—რა კიდი, ამბობენ, ამ წელიწადს ალარ ასდგება მისი დაარსებანო, მიეტანებიან ხსენ მოორე. სემინარიის დაარსება ქუთაისში იყო და ჯერ დღესაც იმერეთის სამეცადინოების მოსაზრას სეფეალეთსა და მოლოდინის საკენი. ბეჭდსა და რბილზეა აქეს ამ სამეცადინოების გამგეობა, შესანსხლსორეგეულნი სემინარიის დაარსების საქონაკენ. მაგრამ სამეცადინოებს ეკიდა დამბარეგოდენა მიზეზი შეჭიდეთ ამ სასარგებლო და საკეთილო საქმეს. ბეკრს ვეფიდა, ბეკრი შრომა გაწეწია დაეფალეკენ ეოველდა-სამეცადინოებმა, იმერეთის ეპისკოპოსმა ბაპარეკმა, რომ ეს საქმე თავს მოეკვანა, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეეფალეფეკმა ამოდ ნაკარა და ეკარ-ეკარობით მისი ბეკოდთვალი სეფეგიდა ან ბეკოდეთ.

ეფო ეკბარეთული ერთი კანონეეეეტელი მაწერ-მოწერა ამ საქმის თანაბეზ ქეთაისა-ტეფოდის და ბეტეფბეეს შეკ. „მრავალ-ტანეეეული თავიანთს სემინარიასთეეს ეტეეეეკეეული ეოველდა-სამეცადინოებ ბაპარეთეთ,“ საქმეს ბ-ნმა მიროპოლეკამ, როგა ბეკდასეეედეერე ეს დეეეეფოდეეეეული ქეთაისის სასეეფოდეთ სემინარიის საქმე. ნამდვილი აკადემია-კი იქნება საკარეეეელსთვის ქეთაისის სემინარია, რომ მისის გამართეეს ნების დაკეროკედნენ, კანაკეფმა ბ-ნმა მიროპოლეკამ და ბეკეეეე

მარილაც და, ცეცხლ და მეცადინეობა არ დაუკეთია ამ საქმის გარეგანსაცა, მაგრამ ეოველივე ამათ შეეშინა ზოგიერთთა ეკონომიურობის და ეკრძო ინტერესების ძალიერების წინაშე, არ იცნა და არ ეეიარსა ამერეთის სამეცადინეოებს საკეთილო სასულიერო საქმისაგან. თეითონაც ქუთათურები ო